

DEL IN CELOTA

Jurij Režek

Tokratni Geodetski dan na Ptuju je bil jubilejni, saj je bil že 40., letos pa smo dočakali tudi 60-letnico Zveze geodetov Slovenije in 55 let izdajanja Geodetskega vestnika. Pred petimi leti smo obletnice zaznamovali praznično, s slavnostno akademijo Zveze geodetov Slovenije in odlikovanjem predsednika Republike Slovenije Zvezi geodetov Slovenije za zasluge pri razvoju geodetske stroke. Ker pa smo v slovenski geodeziji predvsem pred strokovnimi izzivi, o katerih se je treba pogovarjati in jih reševati v strokovnih krogih, smo Geodetski dan namenili predvsem temu, in ne slavu. Pravilno odločanje in učinkovito uresničevanje današnjih izzivov namreč pomeni oblikovanje prihodnosti geodetske stroke in generacij geodetov.

Pomembno je omeniti vzpostavitev novega državnega koordinatnega sistema, saj se morda niti ne zavedamo, da ustvarjamo prelom med skoraj stoletjem dolgo tradicijo geodetskih meritev in sodobno geodezijo. Ker že redno izvajamo meritve z uporabo satelitske tehnologije in storitev omrežja stalnih GNSS-postaj SIGNAL, se nam lahko zazdi, da je novi slovenski prostorski koordinatni sistem tako rekoč že vzpostavljen. Vendar pa smo z uvajanjem novega državnega in hkrati evropskega prostorskega koordinatnega sistema šele na polovici. Moramo vzpostaviti še nov višinski in gravimetrični sistem. Ta dela se sicer že izvajajo, za preostale dejavnosti pa natančno določene še v projektu vzpostavitve višinskega sistema Slovenije, ki bo sofinanciran s sredstvi evropskega finančnega mehanizma EGP (Evropski gospodarski prostor). Pripravljen je tudi zakon o državnem geodetskem referenčnem sistemu, ki je v javni obravnavi in v programu Vlade RS ter bo vsaj za kako desetletje tudi v normativnem smislu uvedel pomembne in daljnosežne spremembe za geodetsko dejavnost, geodetsko izmero ter uporabnike geodetskih in drugih prostorskih podatkov. Pri oblikovanju strokovnih rešitev in zakonodaje delujeta strokovni in upravni del geodezije, udeležen je tudi zasebni sektor z izkušnjami in predlogi.

Pomemben izziv današnjega časa je vprašanje kakovosti geodetskih podatkov. Pojavilo se je s še enim strateškim projektom slovenske geodezije, obveščanjem o vrednosti nepremičnin. Obveščanje je pokazalo na težave pri povezovanju nepremičninskih oziroma prostorskih evidenc in registrov, od zemljiške knjige, zemljiškega katastra, katastra stavb do evidenc rabe zemljišč in prostorsko-planskih podatkov. Poleg tega se je znova odprlo vprašanje kakovosti geodetskih podatkov. Izkazuje se, da podatki nepremičninskih evidenc potrebujejo skrbnika kakovosti, take kakovosti, kot jo zahtevajo sistemske rešitve in sistemski državni uporabniki, ne le neposredni kupci geodetskih storitev na trgu. Zdi pa se, da ne vemo prav dobro, ali je skrbnik kakovosti

podatkov zemljiškega katastra geodetska uprava, ki nadzira postopke vpisa in vodi evidenco, ali morda Matična sekcija geodetov pri Inženirski zbornici Slovenije, ki združuje geodetske strokovnjake, inženirje, ki izvajajo zemljiško katastrsko izmero, in skrbi za njihovo strokovnost, ali je to institut odgovornega geodeta, ki daje formalno-pravno jamstvo za kakovost, ali pa vsak od teh, vendar s porazdeljenimi nalogami, dolžnostmi in odgovornostmi.

Na vprašanje kakovosti geodetskih podatkov se nanaša zahteva Vlade RS iz oktobra 2010, ki nalaga Ministrstvu za okolje in prostor izboljšavo podatkov zemljiškega katastra. To velja predvsem za tako imenovano »sliko parcel« (ali zemljiškokatastrski prikaz), saj ta po ugotovitvah uporabnikov ne ustreza topografskim značilnostim zemeljskega površja, reliefu, infrastrukturi, pokrovnosti oziroma rabi tal. Kakovost ali nekakovost »slike parcel« je neposredna posledica kakovosti položajnih podatkov, ki se vodijo v evidenci zemljiškega katastra, in nikakršna izboljšava ali prilagoditev te slike ne izboljša ali homogenizira izvornih položajnih podatkov v evidenci. Prej kot bomo pristopili k sistematični prenovi položajnih podatkov zemljiškega katastra, prej bo tudi izdelek – »slika parcel« – dober.

Program celovitega izboljšanja položajnih podatkov ni nujno tako imenovana »nova izmera«, ki je zlorabljen izraz, vnaprej predstavljen kot »misija nemogoče« in uporabljen, ko se zamislim o celovitem pristopu bolj kot ne posmehujemo. Vendar je »nova izmera« tudi vrsta ukrepov, pripravljenih na podlagi predhodne analize stanja zemljiškega katastra po posameznih območjih ter nabora najboljših mogočih ukrepov po vrstah območij s podobnimi značilnostmi, in izdelan program izvedbe teh ukrepov. Nova izmera je torej projekt, za katerega naj strokovne podlage (analizo, ukrepe) pripravi stroka, program ukrepov, oblikovan v projekt, pa seveda pripravi upravni del geodezije, ki predlaga tudi načrt financiranja. Odločitev o financiranju takih projektov je vsekakor v pristojnosti države, pri čemer pa nam nekaj vnaprejšnje iznajdljivosti pri iskanju virov ali sofinancerjev ne bi škodilo. Tudi če tak projekt traja deset let, bo rezultat izboljšava položajnih podatkov zemljiškega katastra in ne le »slike parcel«, ki takrat ne bo več izdelek s samostojnim vzdrževanjem, temveč sestavni del celote.

Za izvrsten 40. geodetski dan pa naj se zahvalim programskemu odboru, njegovemu predsedniku dr. Stoparju, organizatorju okrogle mize Jocu Triglavu, organizatorjem dogodka Društvu geodetov Severovzhodne Slovenije in predsedniku organizacijskega odbora Jožetu Dajnku. Hvala za prizadevanje in odločenost, da izpeljemo tudi letošnji Geodetski dan – kljub nekaterim dvomom, ali bo to mogoče. Hvala tudi vsem sponzorjem in seveda predvsem udeležencem posveta, saj smo Geodetski dan organizirali prav za vas.

mag. Jurij Režek
predsednik Zveze geodetov Slovenije